

"אושר הוא היכולת שלנו לממש את החלומות שלנו, והוא תלוי בנו"

האמן אליהו אריק בוקובה נולד בצרפת להורים יהודים חילונים שהיגרו מתוניסיה. הוריו לא הצליחו להביא ילדים לעולם, עד שהגיעו לארץ לביקור במערת אליהו, ומכאן שמו. הם נטעו בו את עיסוקו המרתק והמתמיד בשלוש זהויותיו - יהודי, צרפתי וצפון-אפריקאי. זהויות אלה שזורות בעבודותיו עטורות השבחים

כתבה וצילמה: יעל-שחר שריד

אושר. "אושר הוא היכולת שלנו לממש את החלומות שלנו. ברגע שאמנים מממשים את החלומות שלהם, אין מאושרים מהם. אין זה קשור בהצלחה או בכסף, כי הרי את החלומות אנחנו מנסחים לעצמנו. "בכל בוקר אני מתעורר עם הידיעה שאם לא הייתי לומד אמנות בגיל 32, יכול להיות שעדיין הייתי מנפק תרופות ולא מממש את החלומות שלי. לכן, אני חווה כל תערוכה וכל הישג אמנותי כאושר גדול. בכל פעם שאני מגיע לפסגה, אני חולם על הפסגה הבאה. כדי להיות מאושר אני צריך לנסח בכל פעם מחדש פסגה שתהיה אפשרית למימוש. האושר תלוי בנו".

ציור. "אני שואל את עצמי שאלות ופותר אותן באמצעות היצירה. בתערוכות שלי אני מזמין אנשים להיכנס לראש שלי ולראות את נקודת המבט שלי על העולם. אמנות יכולה לחולל בצופים שינוי קטן של הלך רוח, שינוי מבט.

"הציורים שלי מצוירים בצבעוניות עזה ויש בהם חמידות נאיבית של הדמויות, במטרה למשוך תשומת לב ולגרום לאנשים להסתכל על דברים שהם לא היו מעוניינים להסתכל עליהם במבט ראשון. אם הייתי אומר: 'בואו

אליהו אריק בוקובה הוא אמן, צייר, פסל ואנימטור. הוא נולד בצרפת, בפריז, ועלה לישראל עם הוריו בגיל שש. בוקובה הוא רוקח בהכשרתו, ורק בהיותו בן 32 למד אמנות. מאז הוא עוסק באמנות וחי ועובד בתל אביב. בוקובה זוכה לחיבוק מהממסד האמנותי ומשתתף בתערוכות חשובות במוזיאונים בארץ ובעולם, והוא קטף פרסים רבים על עבודותיו. בימים אלו מוצגות שתי תערוכות חדשות שלו - "הפעם, בזווית אחרת" בגלריה העירונית ברעננה (אוצרת: אורנה פיכמן) ו"עבודה ומלאכה" בבית ביאליק בתל אביב (אוצרת: סמדר שפי).

אליהו אריק בוקובה: "בעבודה שלי אני יוצר הרמוניה וגורם לדברים שבנינו אין ביניהם קשר לחיות יחד"

לבוא להסתכל על העבודות שלו. "כשאני מוכר עבודה אני אומר לקונים שהם רוכשים את האובייקט, אבל היצירה עצמה - הגאונית - נשארת אצל האמן. אני מוכן לקבל את הזלזול באמנים. אמנים צריכים להילחם על המקום שלהם. לשמחתי, אני חווה זאת".

תכניות לעתיד. "אני רוצה להמשיך וליצור כל עוד תהיה לי אפשרות ואהיה בריא ושפוי. אמשיך ליצור גם אם לא יהיה לי קהל. היצירה היא מהות הקיום שלי; בעזרתה אני מבהיר לעצמי מה אני עושה בישראל ואיך אני מתמודד עם כל הניגודיות שיש כאן".

המלצה. "אני ממליץ על המחלקה למוזיקה בספרייה הלאומית. בארכיב יש פנינים ואני מבלה שעות בהאזנה להקלטות משנות ה-30 וה-40 של המאה הקודמת. יש הרבה חומרים מפתיעים; הרבה שירים שהיו בשוליים ונכחדו. היה לי חור שחור לגבי דברים שקרו בארץ לפני שהגעתי אליה כמהגר. ביליתי שעות בארכיונים, ומשם חומרי הגלם שלי עד השנים האחרונות. היום אני מומחה לכל מה שהיה כאן לפני שעליתי לארץ".

אני חושב שלימודי הרוקחות שלי גרמו לזה - להפך".

אמנות כפרנסה. "אמן לא צריך לחשוב שהוא עושה אמנות כדי להתפרנס. זה מקצוע שאתה לא יכול להימנע מלעשותו - האמנות בוחרת בך. לא עזבתי את עבודתי בבית המרקחת עד שהתחלתי להתפרנס מאמנות וגם כיום יש לי הכנסה נוספת. אני רוצה לדאוג שהאמנות שלי תפרנס אותי, כי אז היא תשלוט בי. "הדרך שלי באמנות היא להגיע למקומות חדשים כל הזמן. יצרתי סוג של כתב יד, עולם ושפה. אני נוהג ונאמן לכל דבר שאני מוסיף לעולם הזה. אני תמיד חותם על עבודותי מאחור, ולא בחזית בצורה יומרנית. אם צריך להתקרב ולחפש את החתימה שלי כדי לזהות שהציור שלי, זה לא זה חשוב לי מאוד".

כבוד. "אתה מקבל את הכבוד שאתה יוצר. פעמים רבות חושבים שלאמנים יש אגו גדול ואגו טריפ. אמן חייב אגו גדול ולדעת שיש לו מה לומר. עליו לומר לקהל שלו שהוא חייב

מי אני. "אני גם יהודי וגם צרפתי וגם צפון אפריקאי. במובן מסוים זה נשמע דבר והיפוכו. אמי תלתה כביסה עם ג'אקומו פוצ'יני וגם שמעה אום כולתום. תרבות היא נדבך ועוד נדבך, שכבה על שכבה. זה מתבטא באמנות שלי; רבדים שלקוחים מעולמות תוכן שונים לחלוטין. בעבודה שלי אני יוצר הרמוניה וגורם לדברים שבכיכול אין ביניהם קשר לחיות יחד. זוהי ההרגשה שלי עם עצמי. אני מרגיש אדם מפוצל בין תרבויות - אני מרגיש שלם. לקח לי הרבה שנים להגיע לתובנה שאיני צריך לבחור. "כשהגעתי לישראל כילד ניסו לכופף אותי לתבנית הצבר, אבל הניסיונות האלה עשו אותי אומלל; בתיכון כדי לשרוד ולהיות פופולרי הקצנתי את הצד הצרפתי שלי; ובצבא הגעתי עם עניבה צבאית - גם כחייל לא רציתי להיכנס לתבנית. בסוף לימודי האמנות נדרשתי לבחון מי אני כדי לקבל את עצמי. האנליזה הפנימית גרמה לי להבין שכל החלקים שלי יכולים להחזיק יחד. באופן מטפורי, גם תפקידו של הרוקח הוא לגרום למרכיבים שלא מחזיקים יחד להחזיק יחד. זה כמו לערבב שמן ומים ולעשות מהם תחליב. ואולם,

תערוכות. "בתערוכה הראשונה שלי מישהי שאלה מדוע אני מעברת את שמי. הייתי יכול להתחזות למישהו שאני לא, אבל אני חושב שאני משחק את הקלף ההפוך - את הסוס הטרויאני.

"בבית התפוצות הייתה לי תערוכה על היהודי החילוני, ובתערוכה אחרת על הצד הצרפתי דיברתי על גזענות ועל הגירה. אני חושב שבמדינת ישראל יש רצון להגדיר, לסווג ולהכניס למגירות. הכי קל לומר על מישהו שהוא דתימני או אשכנזי-שמאלני, ושמי שאותה מוזיקה של באך הוא כזה ומי ששומע אום כולתום הוא אחר. אני חושב שאין הגדרה של שחור או לבן, ויפה שהחיים מזמנים לאנשים יכולת להכיל ולהיות גם וגם".

צרפתי ומזרחי, הם חומר הדלק ביצירה שלי. אני עוסק בנושאים כגון איך השם גורם לחשוב בהקשרים של דעות קדומות, ובוחן זאת בצירוף. "גדלתי כחילוני ואני גאה לומר שאני אתאיסט. הקשר שלי ליהדות מקרי ביותר וכך גם לגבי היותי צרפתי. נולדתי בפריז כבן למהגרים ולכן, לפי חוקי האזרחות בצרפת, איני זכאי לאזרחות, אף שכולם אומרים שאני צרפתי יותר מכל דבר אחר. מצחיק שהדבר שמשפיע הכי הרבה על ההווה שלי מסרב לקבל אותי ככה.

"בד בבד, שם משפחתי, בוקובה, מנתב אותי לסיפור המזרחי. שאלו אותי רבות אם יש לי קרובים באופקים או ברמלה. אבי בוגר סורבון במשפטים ואמי הייתה בצעירותה זמרת אופרה. אני מנגן בפסנתר מוזיקה של באך, ואין זה מה שמצפים ממי שמייצג את המזרחיות בארץ. אני בוגר אוניברסיטה, איני מחובר למוזיקה מזרחית ולא חוויתי אף פעם קיפוח. איני מתחבר למזרחי המקופח, ואף ההפך ממנו. זוהי אולי הסיבה שסטריאוטיפים מעניינים אותי בעבודה שלי".

ילד נס. "אליהו הוא שמי היהודי, אריק הוא שמי הצרפתי, ובוקובה הוא שם משפחה נפוץ בקרב יהודי צפון אפריקה. שמי מגדיר את המורכבות של שלוש הפנים שאני עוסק בהן באמנות שלי וממחיש את הזהות הרבת-רבותית שלי. יש לי בעיה עם כל אחת מהגדרות הזהות שלי. "נולדתי כיהודי וכילד נס! אמי התקשתה להיכנס להיריון והגיעה במיוחד מצרפת לישראל כדי להשתטח על קברי צדיקים. היא הגיעה למערת אליהו והייתה בטוחה שפגשה את אליהו הנביא. לכן, הוריי העניקו לי את השם 'אליהו'. אני לא מאמין בנסים. אני יודע שיש מקריות ומאמין שיד המקרה יוצרת דברים מדהימים".

שלוש זהויות. "הוריי עלו מתוניסיה לצרפת שנה לפני שנולדתי ונשארו בפריז שש שנים נוספות עד שעלינו לארץ. בצרפת קראו לי 'אריק', ובארץ - 'אלי', קיצור של 'אליהו'. התחלתי ללמוד אמנות בגיל מבוגר יחסית אחרי שלמדתי רוקחות. הייתי הרוקח הצעיר ביותר בארץ שפתח בית מרקחת. בגיל 36 חתמתי בפעם הראשונה על עבודת אמנות. חתמתי בשמי המלא כפי שהוא מופיע בתעודת הזהות שלי, ואנשים שאלו אותי איך בעצם קוראים לי. כך השם 'אריק' חזר וכך רוב האנשים קוראים לי כיום. "שלושת הצדדים בביוגרפיה שלי - יהודי,